

TIDEVARVET

TIDEVARVET N:r 27: 1929

Vad är på färde?, ledande artikel.

Lördagen den 6 juli fyller Verner von Heidenstam 70 år. Tidevarvet har inte kunnat neka sig glädjen att med anledning av detta jubileum pryda sin första sida med några av hans dikter, hämtade ur Vallfart och vandringars samt Nya dikter.

Elin Wägner skriver om Gruppens ande på Medborgarskolan vid Fogelstad.

Den aktuella artikeln om Jeanne d'Arc ha vi hämtat ur den av författaren, greve Richard Couderhove-Kalergi utgivna tidskriften Paneuropa.

Elsa Björkman-Goldschmidt har från Wien sånt oss Praters blommar, en lika övertalande som fängslande skildring från en främmande värld.

Tidevarvets semester infaller i år under tiden den 8-14 juli, i stället för i midsommarveckan. Lördagen den 13 juli utkommer intet nr av tidningen, medan nr 28 och 29 sammanlagda till ett dubbelnummer utkommer i vanligt ordning lördagen den 20 juli.

Vi hoppas att våra läsares semester från Tidevarvet inte måtte hindra dem från att förnya halvårsprenumerationen och hoppas på ett glatt återseende lördagen den 20.

Glöm ej att förnya prenumerationen för andra halvåret av 1929! Pris för halvår kr. 3:50. Postgironummer 1544. Ring expeditionen N. 282 43.

Olga Elmdahl
Modemagasin
Kungsgatan 53. Tel. 10851
STOCKHOLM.

Gör ett besök i
Söders populäraste bageri
BAGARSTUGAN
Bjellmansgatan 6 Hornsgatan 37

VÅR BOSTAD
Hyresgästföreningens organ
(Red. Ernst J. Lundqvist)

Bästa Familjetidningen
Bäst illustrerad. Läst. Underhållande.
Pren.-pris 1/4, år Kr. 3:—, Lös-Nr. 10. 30. 6.
Utkommer var 14:e dag.

Gruppens Ande

På Medborgarskolan vid Fogelstad
av Elin Wägner

Ensamheten är en utmärkande egenkap hos den moderna människan, har doktor Poul Bjerre ansett sig kunna fastslå. Ensamhetskänslan i den moderna samhallet tenderar att bli allt starkare och starkare, menar han till och med. Det är kanske sant från hans utsiktspunkt. Men det växer dock upp en ny rörelse för ensamhetens övervinande, och den finnes inom det moderna grupplivet.

Det kunde vara intressant att fastslå hur många skolor för vuxna, kurser, kongresser, konferenser, sommarläger, sällskapsresor som pågå bara denna samman i Sveriges land, och hur många svenskar som äro med ute på internationella kurser. Grupperna äro sammansatta efter andra grunder än för mer överallt levande gruppliv, vare sig människorna samlats kring religiösa, intellektuella, konstnärliga, sportliga eller yrkesintressen. De moderna människorna erfara alltså grupplivets möjligheter och faror i nya former, ty samlas måste de.

Varje grupp torde vara egenartad och ojämförlig. En medlem av olika grupper spelar ut olika sidor av sitt väsen, allteftersom han ingår i den ena eller den andra.

Vi som just lämnat Medborgarskolan på Fogelstad efter att ha deltagit

i fortsättningskursen och Fogelstadförbundets årsmöte, ha stått under stark påverkan av den gruppens ande, som bor på skolan. Gång på gång gjordes försök att definiera den. Vi kände att vi ville ha några ord med oss därifrån, med vilka vi kunde åtminstone antyda vad vi upplevt och vad som var just Medborgarskolans ojämförliga egenart. Här är nu ett av dessa försök. Det är misslyckat, lyckligtvis, ty vad vore det för ande, som läte sig plockas in i en låda av ord? Men i den mån det endels fångat något av vad som var, må det gå ut genom Tidevarvet som en hälsning till kamraterna.

Då Fogelstadförbundet samlades till årsmöte i midsommarveckans zenit, talade rektor om dess underbara hemlighet. Förbundsmedlemmarna komma från skilda världar och talade samma språk. De äro enskilda människor, kanske ensamma samvetmänniskor och dock alla ett.

Detta är en utgångspunkt för en definition av gruppens ande. Det är gruppens andes språk vi alla lärt oss att tala och hjälpt till att bilda. Där för händer det fantastiska och upplytande att vi begripa varann. Det är väl inte underligt då, att vi känna oss befriade från tryck, hämningar och fruk-

tan och i stället suggereras och inspireras av varann. Till vad? Till att gemensamt tränga fram eller tränga in mot kunskap i den värld vi leva i som medborgare. Att skala bort, som någons sade, alla höljen, alla stelnade former omkring verkligheten, lyfta fram den och söka fatta dess befallning till oss. Vi ha under dessa veckor prövat en rad samhällsproblem, som sett knutna och oåtkomliga ut och som äro omsvärnade av giftgaddförsedda olika meningar. Vi ha diskuterat uppfostran, befolkningspolitik, kvinnofråga, arbetslöshetsfråga, krig, fred. Vid diskussionen om var och en av dessa frågor kommer man slutligen fram till problemet människogemenskap innanför alla kalklager. Ens grundupfattning om människan och sättet att behandla människan blir avgörande för ens sätt att tulkas och söka inställning till alla problem.

Det blir en fråga om våga eller icke våga, om tillit eller misstro. Skall man våga befria barnet, lita till dess skapande kraft, anförtro det självverksamhet, självstyrelse? Skall man våga anförtro barn och ungdom sexuell upplysning? Duga kvinnorna att begagna sin begynnande frihet? Kan samhallet låta dem utveckla sig så.
(Forts. sid. 4.)

Kejsarens lärdom

Vi skola lära oss att äta mera frukt. Det vilja vi också gärna. Ha vi en gång börjat är det svårt att låta bli. Frukten kan nämligen bli det förtärliga material ur vilket vi skapa glansfulla och ur alla synpunkter tillfredställande fester av de på tortigt grundval byggda måltider, som kanske annars skulle varit vart löst.

För den som lever ur hand i mun så tillvida att han köper mat för en dag i sänder, spelar det under månadens sista dagar, när 25-öringar börja bli de enheter, i vilka avlöningens rester räknas, faktiskt en avgörande roll om fruktpriserna sänkas så som de i dagarna gjort. Det kan betyda säkerställandet av en middag att han nu — tack vare riksdagens beslut om tullfrihet på vissa frukt-sorter — kan köpa sina ringkåpan och katrinplommon 60 öre billigare pr. kilo. Och citroner och apelsiner närma sig måhända det överklimatsgräns.

Det är den roligaste och mest övertygande reklam för frihandelsvälsignelse. Dess verkningar i smätt ingripa i den fruktätnande hushållarens personliga tillvaro på ett angenämt sätt. Om dessa större sammanhang kanske han vet något, eller kanske det aldrig bekymrat honom.

De dagar, då söner upprepte sig emot sina fäder, då bröder försköt sig systrar och makar söndrades inbördes genom nämmandet av de två orden, frihandel och protektionism, äro föregångna.

Men problemet om den fria handeln ligger ännu kvar i världen i all sin våldighet och väntar fortfarande på lösning. När det vaktande Europa såg tillbaka på krigets och krisens år och med klirrande ögon fastställde vad det i blinda åstadkommit under sin kamp i mörkret, då befanns, bland alla andra sorgliga upptäckter, antalet särskilda tullpolitiska enheter ha ökat från 20 till 27 och 11,000 kilometer nya tullnurrar ha uppstått, medan en befolkning på omkring 10 miljoner människor drog sig fram utan att deras familjeförärfars kunde finna möjligheter till produktiv sysselsättning. Detta är arbetsfallet som vi fått att göra med.

I detta den ekonomiska världskonferensens årtio år har fil. mag. Josef Wolontis givit ut en bok, som heter Handelspolitiken, grunddragen i dess utveckling. Författaren vill med sin bok ge en överblick, som klargör uppkomsten av de problem, som numera tilldraga sig ett så allmänt intresse, men vilkas lösning på samma gång blivit så mycket mera invecklad än förr. I all sin saktlighet är det också en mycket underhållande bok. De stora verk, som gått fram genom århundradena, som kvarlämnat tarifftraktater eller tullnedsättningar, överstyriga skyddsrummar av tullar eller små luckor för de utländska varuslagen, äro fängslande och lärorika att läsa om, även i denna knappa framställning.

Och uppmuntrande. Vid varje stor förändring är ett namn knutet, en enskild människas namn, som varit drivkraften och skaparen. Från de stora liberalistiska Adam Smith och Ricardo, till de stora statsmännen Bismarck, Chamberlain, Balfour, och Napoleon den tredje! Sin landsflykt i England hade kejsarens utstyttjat som studerens och satt sig in i Englands ekonomiska politik. Han skrev en egenhändig skrivelse till sin finansminister för att ge uttryck åt sin övertygelse om den liberala handelspolitikens nödvändighet för näringsarnas blomstring. Han genomdrev också en avgörande vändning i Frankrikes handelspolitik.

Historien om Napoleon ger två lärdomar, som också kunna utsträckas utöver frihandelsområdet. Det lönar sig att tycka något själv, med personlig kraft. Och ingen skall misströta under de tider av landsflykt i olika former, som kunna drabba vem som helst, ty ingen vet vilken frukt de komma att bära på osann och vida fält.

Verner von Heidenstam 70 år

UR HANS DIKTNING FRÅN SKILDA SKEDEN

Ur Kosmopolitien

Då ringer från perrongen, bäst han står.
Han springer skrämd på tåget. Tåget går.

Han får ej blund i denna julnatt.
Där kommer torpet tiggande och svart.
Ej gläfs av hund, ej rök, ej ljus som glimma,
men boshap sover djupt i ängens dimma.

Och skylarna stå lurvig tapp vid tapp
som led av gullbor, skyldrande med keastar.

De röra sig, de springa ljudlöst kapp;
de följa tåget som en här av gaster.

Han menar, att hans land av sten och ris
är kanske fullt, men på ett vackert vis.
Han tror, att som en gammal tjänstekvinnas,
vid vilkens hand du blev som liten förd,
får i sin tafattier en tår att rinna
av både skrat och av att du är rörd,
så lockas oss till gråt vårt land, vårt hem.

Är det en enda hed av kiselstenar,
behöva vi ej ljuga dessa stenar
till guld och pärlor för att blåsa dem.
Hän trycker glömsk av bruket i sitt land
med värme tytt bupekamraterns hand.

Ensamhetens tankar

I.
Där innerst i min ande bor en gnista;
att lyfta den i dagen blev mitt mål,
min levnads liv, mitt första och mitt sista.

Hon gled mig undan, tärde och förbrände.

Den lilla gnistan är min rikedom;
den lilla gnistan gör mitt livs elände.

III.
När genom rummet fönsterkorsets
skugga ligger
som skuggan av
det stränga korset på en grav,
det är ej bättre där jag ligger;
jag minns de gåvor, som jag fick som
gråt
Bära på!

— de många goda gåvor livet gav
och jag föropfitt.

XV.
På Harz vid mörkaste skogens stråt
står ett gråt och stort krucifix av sten.
Och vem som kommer förbi allen,
han stannar och brister i gråt.

Hur hinna ett gissla det lumpna, säg,
då så mycket stort blev att glädjas åt?
Vad bätar mitt hat, då jag brister i
gråt
för ett lutande kors vid min väg?
(Vallfart och Vandringarsår 1888.)

Bön vid lågorna

Helige ande, dig tillbeder jag.
Eld och segerång är ditt namn.
Vedermödans ande och nödens,
Ljus över tårarnas stund och dödens,
Brän till stoft vår människohamn!
Mot dina eviga lågor breder jag
Än ur döden i bön min fann.

Undret

Under över alla under,
høga, outgrundligt stora!
Ulvens kvista blev ej ditt hem,
ej det mörka havets djup.
Född blev du att vandra
i den gyllne människoleken.
Broder, syster, du som än
går din färd på jordens stjärna,
kort är livets väg och kvallen smår,
blid och glatt förnöjsam ändå var.
Strid på stridens dag och lek på vilans!
Sök försynt din ro bland goda hjärtan,
yr i våren, vis i åldern,
och när vitt ditt hused sjunker,
prisa undret att du föddes
människogestallad, gudalik,
undret över alla under:
(Nya dikter 1915.)

konsum

föreningen för lägre
levnadskostnader

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Stussplan 1-1, 2 tr., Stockholm.

UTGIVARE:

Ada Nilsson.

REDAKTIONSKOMMITTÉ:

Elin Wägnér.

Elsbeth Tamme.

Honorine Hermelin.

REDAKTIONSSKRETERARE:

Carin Hermelin.

Mottagningsstid 10-12.

Honorarie Nr 4842.

EXPEDITION:

Telefon Norr 2843.

Kontorstid kl. 10-12 f. m., 1-4 e. m.

Postgöro 1544.

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 6,- halvår kr. 3,50.

Kvartal kr. 2,- Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

1 text ..... 20 öre

per millimeter.

Textsida eller särskilt begärd plats 25 öre

Stockholm 1939

Wahlstens Tryckeri Aktieföretag

Storgatan 22

Praktiserande läkare

Infört genom
Stockholms Läkarsällning

Dr Ester Grönblad

Ögonsjukdomar
Götgatan 7, 3 tr. his.
Mottagn. tid vard. 1/10-1/11, 3-6.
Sönd. 1/10-1/11. Aman tid efter
överskömmelse pr tel. Söder 11170

Med. Doktor

John Hellström

Kirurgiska sjukdomar.
Nybogatan 11, 3 tr.
Mottagn. Månd., Onsd., Fred. från kl. 3, halst efter anmälan pr Tel. Ost. 453 kl. 9-10.

Dr Mauritz Levin

78 Folkungagatan 78, 1 tr.
Allmänpraktiserande,
Vard. 9,30-11, 2,30-5. Sönd. 10-11.
Bost. Birger Jarlsgratan 7375, 5 tr.
his. Vard. 1-2. Tel. So. 8020, N. 16589.

Doktor

Torsten Lindner

NERVSVIKDOMAR
Mästersamlingsgatan 9.
Invid Biblioteksgatan.
Tel. 1919. Telefonid 9-10 f. m.
Mottagn. enligt överskömmelse.

Med. Doktor

Ernst B. Salén

Inväntas sjukdomar, spec.: Amnes-
omsättningens och hjärnsjukdomar.
Så Blasielshusmen 4 A, 5 tr.
his. (Invid Nationalmuseum.)
Tid till mottagn. erhålles per
tel. Norr 216 vardagar 9-11 f. m.

Doktor

Magnus Hambræus,

Götgatan 11, 2 tr., his.
Öron-, näs- och halsjukdomar.
Mottagn. vardagar 3-4. Sönd. 10-
10,10. Aman tid efter överskömmelse
pr Tel. Söder 594.

TANDLÄKARE

Tandläkare

Albert Almgård

Medlem av Sthlms Tandläkarsällning
Mottagn. efter överskömmelse
Södermalmsgöta 8, Tel. S. 1962.

Tandläkare

Arnold Ahlström

Birger Jarlsgratan 32, IV.
Medlem av Sthlms Tandläkarsällning
Mottagn. enl. översk. pr tel. N. 8350

Tandläkare

Gustaf Backelin,

Standvägen 1, 2 tr.
Medlem av Sthlms Tandläkarsällning
Rådfrågningstid kl. 12-1
eller efter Telef. anmälan 74824.

Smakfullkransar, alla priser

La fleuriste

6 Malmorgsgatan
Allm. Norr 6296 Riks 2550

Extra fint mejerismör

prisbelönt
Levereras sedan 20 år från samma
mejeri

Gott Landsmör

Ph. Engfeldts Smörfaffär

2 Östermalmsgöta
Tel. 70383 Norr 8066

Frälsningsarméns

Alkoholism

Kurön

(Ätjuter statsbidrag)

Två timmars ångbåtsresor från Sthlm
Prospekt och övriga handlingar skickas från
Socialskrivaren, Östermalmsgatan 24
Stockholm.

Stamning

Snabb, säker bot enl. Prof. Kaunows
metod. O. Broberg, talt. spec. Birger-
jarlsgratan 41 A, 2 tr., Tel. Norr 160 28.
Dubbelt svarspörto.

ALMA AXELSSONS

Förlösningshem,

Ländgatan 19, mottager, inackord, även
för längre tid. Tryggt o. egen vårdsk.

Tel. 778 24.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Mathilda Staël von

Holstein

Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Malmorgsg. 3, Stockholm.
Telefon 288, 289.

Familjerät., Hysesändren, Testa-
ment., Bouppteckning., Förfråg-
ningar från landsorten bevaras om-
gående.

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh. Eva Andén.
Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Herkalesgatan 14, Tel. 7575-7576.

Ed. La Vattngatan.
STOCKHOLM.

SPECIALITET: Familje- och arvskaper,
Boutredningar och testamenten,
Förvaltningsuppdrag.

Även skriftliga förfrågningar.

Advokat Cyril Holm

Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Birger Jarlsgratan 39, Stockholm.
Tel. Norr 5223.

Westerstahl, O.

& Branting-W., Sonja.

Vasagatan 4 Tel. 11218

Advokat Henry Rubin

Bitr. Jurist:
E. O. Hovr.-not. F. FÖRSÄNDER
DROTNINGGATAN 4B, 2 tr.
Telefon 3888, 3887.

Spec. Trafik- och skadeståndsrätt,
Arvi-, Åstenskaps- o. Hysesaker.

TANDLÄKARE

Tandläkare

Inga Forsberg

Medlem av Sthlms Tandläkarsällning
Folkungag. 50, 1 tr. (Götgatpalatset)
Mottagningsstid. Vardagar 10-12
f. m. och 7-8 e. m. Aman tid enl.
överskömmelse per tel. s. 1324.

Tandläkare

Ester Ekström-Oliv

Folkungagatan 79
Medl. av Sthlms Tandläkarsällning
Mottagn. enl. översk. pr tel. F. 60, 91

Tandläkare

Konrad Graner

(Medl. av Sthlms Tandläkarsällning.)
S:t Eriksgatan 40 III, his.
Mottagn. efter överskömmelse
pr tel. Kungsh. 341 97.

Tandläkare

Harry Weinberg

Drottninggatan 7 A, II tr.
Mottagn.: Månd., Onsd., Fred., Lörd.
11-1. Tisd., Torsd., 4-7. Tel. N.
7551.

Vad är på färde?

Flaggor, parad, kortéger, galafester
och tal i samband med besök och till-
dragelser som i något avseende rör
statsöverhuvuden, det är vi ganska va-
na vid att läsa om, och det gör inte
siorre intryck på oss, än vi äga mot-
svarande inneböende intresse. En an-
nan sak är, vilken politisk betydelse
man kan spåra bakom allt detta. Då
vaknar den i övrigt för sådant ointres-
serade och frågor, om något är på
färde. Även om svaret inte kommer
förrän någon gång i framtiden, fram-
träda de olika möjligheternas spör-
smål.

Det svenska kungabesöket i Reval
och Riga har nu åter givit tidingarna
material till långa skrivelser. Är detta
något man läser eller utan vidare läm-
nar. I förbigående sagt är den ton av
storskrifter, som vår press lagt sig till
med för fosterlandets skick verkligen
motbjudande och till skada för vårt
land. Så var det — för att inte gå
länge tillbaka — vid Oslobrollopet
och så var det nu. Det är inte skäl att
skrivla för mycket, även om det sker
i en aldrig så ylig ton.

Vad det förhållandet beträffar, att
Sverige återkommer förbindelserna med
närstående folk, är det givetvis fören-
ligt med en nyare tids utveckling. Vi
måste bara ha klart för oss, att när
det talas och skrives om, att detta sker
i fredens namn, så bör vi få veta vil-
ket slag av fred som menas. Inte en
sådan fred, som då och då framskyt-
tar som ideal och skall bevaras ge-
nom ett »starkt» försvar och kanske
återupplivande av ett s. k. stormakts-
välde. Inte ett fredsintresse, som rik-
tar sig emot något annat lands fred.
Inte heller något, som drar oss ifrån
de andra nordiska länderna, som tala
samma språk som vi och som modiga-
re än vi gå in för en verklig fred, den,
som förnekar krigets rätt.

Vaktombyte

Den första juli avgick rektor Maria
Aspman från sin rektorsbefattning vid
Stockholms högre folkskola för kvinn-
lig utbildning, vid vilken hon varit
knuten alltsedan dess begynnelse 1919,
först som lärarinna och från 1920 som
rektor. Under de betydelsefulla start-
åren har det alltså legat i rektor Asp-
mans hand att organisera och leda ar-
betet och att där i ingjuta sin perso-
nliga kraft. Med de för en skolas le-
dare så överdliga försvär, som utmär-
ka henne, att rätt förstå och behandla
de barn, som blivit henne anförtrö-
dda, har rektor Aspman haft en stor
uppgift att fylla. Den som fått höra
hennes föreläsna om »naturens under»,
om ekstubbens månghundraåriga knop-
par, som så ut, om den lilla jordny-
panns myllrande liv, vet också att hene-
ns kunskapsmeddelelse är förtjusande
och oemotståndlig.

Från och med måndagen har doktor
Gertie Söderberg övertagit nyckarna,
ansvaret och värdigheten som rektor
vid Stockholms stads högre folkskola
för kvinnlig utbildning. Doktor Sö-
derberg är naturvetare liksom sin fö-
retträdare. Hon disputerade med en
doktorsavhandling i zoologi och har
fört varit lärare i detta ämne vid
kommunala mellanskolan i Stockholm.
Doktor Söderberg har såväl på grund
av sina kunskaper som personliga
egenskaper de största förutsättningar
för sitt nya vär, till vilket vi lyönska-
ka henne.

Helpensionen - Herraätra Skola,

Carlberga, Södertälje, mottager ett begränsat antal elever på flickskolan
alla studier. Normalkolekompetens. Moderna metoder o. individuell
undervisning. Praktiskt arbete i uppfostrande syfte. Hemlik
atmostfär. Stärkande friluftsliv. Nybyggnad med bl. a. tidsenlig gym-
nastiksal, slår- och sjukrum under uppfostrande. Hysterterminen börjar den
10 sept.

Tel. Södertälje 532.

Jeanne d'Arc

Ur en artikel i »Pan-Europa» av
RICHARD COUDENHOVE-KALERGI

Ett halvt årtusende har försvunnit,
sedan Jeanne d'Arc kämpade, segrade,
föll.

Det verk som Bismarck århundraden
senare utförde för Tyskland, Garibaldi
för Italien, det gjorde denna flicka
för Frankrike.

Hennes historia är ett mysterium.
Hennes mysterium är historia. Det
övertärfar diktarens djärvaste fanta-
si. Det är en symbol för allt stort histo-
riskt skede, en förebild för alla histo-
riskt viljande.

Vore inte denna flickas historia upp-
bevarad i otaliga akter och dokument
från hennes egen tid, skulle den histo-
riska vetenskapen förlora sig i mytens
och sagans rike. Ty så full av under,
så underbar är den.

Frankrikes historia krönes av två
stora uter: Jeanne d'Arc och Napo-
leon Bonaparte.

Den enda är en bondflicka, ett heilon
som räddar Frankrike, och lägger
grundstenen till dess enande och be-
främjande, den andra en korskranskung-
ling, en hjälte, som erövrar och räd-
dar Frankrike och sätter sig Europas
emande före. Ingen av de båda hjälta-
erna fick uppleva sitt mål. Johanna föll
innan Frankrike enats — Napoleon
dog innan Europa blivit ett helt. Båda
stutade sitt liv som fångar, som marty-
tyrer. Men deras verk överlevde dem.
Frankrike enades sig. Europa kommer
att ena sig.

Båda visade världen personlighetens
triump över den historiska materialis-
men. I historiens avgörande ögonblick
togo de på sig och fyllde den stora
uppgiften de sett.

De ha visat världen att vilja och tro
hos en enda människa verkar mer än
rådslal och de spetsfingrade tvivlen
hos miljoner. De ha visat att ödet vid
historiens avgörande punkter villigt
lägger sig i en enda människas hand
för att av denna enda människas låta
sig gestaltas och bestämmas.

Vi minnas den heliga hjältninns
historia.

Hon föddes 1412 som dotter till ett
enligt bondfolk och 1428, när hon var
sexton år, upplevde hon budskapet,
som gav henne ett värvt att fylla. Hon
hör himmelska röster och befallningar.
Hennes samvetes stämna är så stark
att hon inte bara känner den gudomliga
rösten, som en gång Sokrates, hon
hör den. Detta samvete befäller hen-
ne till ett verk, som miljoner skulle ut-
föra — men som de inte gör. Att
göra ett slut på det hundraåriga kriget
och skänka sitt land fred.

Det är en tid av tvivel och förtviv-
lan. Den unge konungen tvivlar på sig
själv, på sitt konungadöme, på Frank-
rike. Med honom tvivlar hovet, staten,
hären, folket. Frankrike hotas av sam-
ma öde, som Tysklands och Italiens,
att sönderfalla i förstunderömen. Eng-
land hotar att erövrar och underkuvra
Frankrike.

Då träder denna sjuttonåriga flicka
ut i världshistorien.

Ett ljus lyser i mörkret.

En tyros lyser i tvivlet.

En vilja lyser i obevetsamheten.

Flickan med den starka tron och det
heta hjärtat, barnet och hjälten,
vet bättre vad som skall ske än fält-
tyren, ministrarna, prästerna, de
skriftfärdiga.

Varför? Därför att hon är ett hjär-
tats geni, ett viljans geni. Hon hämtar
sin kloket ur en djup medkänsla med sitt
pinade folk.

I spetsen för sin här, som rycks med
av hennes hänförelses kraft, besegrar
hon Engelslands och Burgunds gerri-
ka arméer. Genom fientliga länder och
städer öppnar hon vägen till Reims

för sin kung, vägen till kronan och
segern. Den 17 juli 1429 blir Karl
VII, ledd av Johanna, smord och krönt
till Frankrikes kung. Så har Frank-
rike åter en medelpunkt.

Denna märkliga gärning skänker
hennes folket kärlek och dyrkan men
de mäktiges avund. Hon hindras och
förvirras i sina beslut av de kloka rå-
den från fiender och falska vänner.
Hon länmas i sticket i farans stund.
1430 blir hon fångslad, såld och för-
rädd av fiender och landsmän, av en-
gelsmän och fransmän och efter utsäg-
liga lidanden blir hon bränd på bål i
Rouen den 30 maj 1431. Hon dör 19
år gammal, lika tapper och förtröstans-
full som hon levat.

De moderna skeptikerna beklaga, att
de inte kunna förpassa dessa händelser
till fantasiens rike. De trösta sig med
att skjuta dem tillbaka till det för-
gångiga och konstatera att de politiska
underverkens tid är förbi. Vad som
var möjligt för femhundra år sedan är
omöjligt i dag. I maskinerens tidsåder
är det siffrorna som behärska histo-
rien i stället för personligheten, slug-
heten i stället för tapperheten, pengarna
i stället för tron.

Dessa historiker utan fantasi och
dessa politiker utan tro glömma bort,
att också i vår tid enades inte Tysk-
land av sig själv utan genom Bis-
marck. De glömma underverket Gar-
ibaldi, som med sina tusen italiener
genomförde ett liknande verk, som år-
hundraden förut Johanna i Frankrike.
De ha förbisett, att två män med oböj-
lig vilja, Lloyd George och Clémen-
ceau, vände och avgjorde världskriget.
De veta ingenting om Lenins erövran-
de av makten, om Mussolinis seger,
den som triumf som Sunjatsens idéer
vunnit i Kina och av Gandhi's kamp.
De äro blinda för ett fenomen som
Kemal Pascha, som i våra dagar ut-
fört ett liknande under i det av natio-
nell förtvilvan förlamade Turkiet.

De stora dådens, de stora beslutens,
de politiska underverkens tid är inte
förbi. Den kommer aldrig att försvin-
na. Det är bara målen som förskjutna
sig med den historiska utvecklingen.

Frihetens, fredens, rättens och en-
hetens ideal ha inte ändrats på detta
halva årtusende. Endast föremålen och
gränserna för deras giltighet. I nation-
ernas ställe ha kommit kontinenter.
Världens rika ha uppstått och världslä-
der upptäckts, världen själv har trätt
i stället för det gamla Aftonlandet. Vad
nationerna vore inom Aftonlandets
gränser, det är numera kontinenterna
inom världens gränser.

I går krävde politiken nationalsta-
ter. I dag är det Europa. I morgon är
det hela världen. Den som i dag kämpar
för Europa skulle i förgångna tider
ha kämpat för nationalstaten —
och kommer inom kort att kämpa för
världstaten.

Nationer, klasser, konfessioner, par-
tier äro föränderliga och förgångliga.
Oödlig är endast motsatsen mellan
trou och tvivel, mellan kärlek och hjär-
löshet, mellan idealer och cyniker,
hjärtan och fega, mellan gårdagens för-
tryckta och morgondagens barn, mel-
lan Jeanne d'Arc och dem, som evigt
förråda, förneka och bränna henne.
Motsatserna äro eviga och evig är
kampen mellan dem. Var och en av oss
härskas vilja. Den som undandragit sig
denna kamp om mänsklighetens öde,
förräder framtiden och sin egen själ.

Johanna är den politiska kvinnans
skyddshelgon.

I dag, när kvinnan äntligen efter
hundraårlig träder ut i det politiska
livet, får hon inte glömma detta sitt
släktets oförlikneliga äremärke och inte
glömma i vilken riktning det pekar.
Johanna skall lära de politiskt verk-
samma kvinnorna att följa sin instinkt,
sin känsla, sitt samvete, sitt hjärta och
att mistro paragraferna, knepen och
intrigerna, som det manliga förståndet
byggt upp mellan mänskan och poli-
tiken. Att utar agportutism ovillkor-
ligt kämpa för det hon befunnit vara
rätt. Att inte låta sig förvillras genom
slagord, tvivel och system utan genom
skådliga konstruktionerna och handla ge-
nom dem.

Anna Sundin,
Föreläsare.

Gruppens ande Praterens blommor

Forts. fr. sid. 1.

individer, var efter sin egenart eller måste det dundra och tubba in dem i en speciell uppgett medels moraliskt tryck och straffbot? Hör man, för att ta ett drastiskt exempel, till dem som tro att det är preventiv- och fosterfördrivningsparagraferna som skydda och säkra släktets förnyelse, eller tror man på kvinnornas vilja att ge liv och värda liv? Väger man lita till kraften i rättfärdighet, god vilja och sunt förnuft i umgänget mellan grannar och grannstater, inom folkliga och utomfolkliga grupper? Väger vi riva bort de murar vi byggt upp av misstro och hot, lägga bort både skydds- och repressalievaner eller skola vi krypa ner för faran i jorden, och dölja våra anleten under masker?

Inga äro så djärva som de som våga tro på människorna. Men göra vi det? Och inom vilka gränser måste förtroendet röra sig?

Den frågan leder över i en annan fråga, den som gavs ut som lösen för årets fortsättningskurs: äga vi ett samhällsideal? Den frågan förvandlas, och som rektor sade, av gruppens ande under diskussionens gång till frågan: kunna vi ha mod att arbeta utan att äga ett färdigt samhällsideal? Slutligen kom man fram till klarhet över att ett färdigt samhällsideal icke är tänkbart eller önskvärd. Det måste fullkommas under arbetet. Långt innan vi nått det ideal vi uppställt för oss har det förvandlats av nya människor och nya syner. Ett samhälle, väns ordning likt vårt viljar på härskrarnas mat över de behärskade, på barnens, kvinnornas, de fattigas, de färgades underdånighet mot de äldre, de vita, de rika männen, kan icke i ett slag lösas upp i frihet, den måste läras och levas fram. Om kamratsamhället är det ideal som närmast föresväras oss, så ha vi från Ryssland ett tydligt exempel på att det icke går att genomföra i ett slag, liksom det är färligt med ett alltför teoretiskt uttänkt ideal.

Vi ha inte ens bildat oss ett framtidens kvinnoideal. Vi acceptera tillförliga hela vår inställning som utgångspunkt teorin att kvinnlighetens egenart är svårbestäm, emedan könspsykologiens erfarenheter äro gjorda under en tid, då kvinnan lever under stark mansherravälde och under

manssamhällets suggestion. Hur långt denna teori är riktig, att makts ägande eller icke ägande är bestämmande vid daningen av människornas väsen, må lämnas därhän. Ett är säkerligen riktigt. Det är att när vi sitta däruppe under festalens grova tackbjälkar och diskutera med varann, det må vara om fantasikommunen Komtenåttas angelägenheter eller världssituationen, om de mest subtila psykologiska själbestämningar eller barnmorskornas uppgifter på landsbygden, moderskapsförskräning, jordfråga eller modern litteratur, då äro vi så befriade från den omgivande världens suggestioner som det överhuvud är möjligt i vår tid och vårt land.

I och för sig är det inte idealiskt med en diskussion, för en enbart kvinnor. Men den ger en inblick i hur outspädd kvinnlig tanke arbetar.

Till exempel. Någon återger ett föredrag, en appell, som en stor vetenskaplig auktoritet på ärfvlighetsforskning tidigare framfört inför en kvinnlig hörbörskara. Hans teori var att den nuvarande samhällsordningen är ett direkt utslag av ärfvlighetslag. De skikt som nu äro ovanpå och ledande äro det tillförliga sina förnämliga arvskattor. Arvsmassan ger utslaget, miljön byder mot den ingenting. Man kan icke räkna på att det inom de lägre skikten finnas slumrande möjligheter, som kunna väckas genom miljöpåverkan. När nu de bildade klasserna sätta så få barn till världen, så dö de goda arvskattorna småningom ut i vårt folk. Enda riddningen är att skrämna upp de akademiskt bildade kvinnorna och männen till ökad barnalstring.

Inom en liten stund var den stora auktoriteten sönderskjuten. Man satte mot densamma den moderna psykologiens starka hävdande av barndomsmiljöns oerhörda betydelse, som icke låter sig förnas med den dogmatiska ärfvlighetsforskningen, man tog fram ärfvlighetsforskningens allra senaste rön om hur arvsmassans förändringar ske, man hävdade människans möjlighet till frihet och förnyelse både mot dem som vilja binda henne vid arvsmassan och de som vilja binda henne vid de första barndomsöden. Attacken var snabb och vanvördig, inkastet ländade sin tyngd ur livserfarenhet och kunskap. Därefter började man definiera begreppet miljö och vidga det ut över vagga och vagsång, flaska och leksaker, stolar, bord, landskap, kamrater, lärare, böcker. Man vill söka få in i där hela den värld, den tysta och osynliga miljö som påverkar oss rakt genom huden, i vilken vårt väsens finaste trådar äro nedsänkta, den gemensamma människlighetens själ, detta som färgar oss liksom ljuset färgar kloryfyllen i växtens blad. Det var vissheten om den livliga växelverkan mellan personligheten och det omgivande universum, som gjorde det omöjligt att binda oss vid någon av de motsatta teorierna eller att dela upp miljöns och arvsmassans anparter i den ständigt växande skapelse som människans är.

Det är givet att diskussionen röde sig under undersökningar och resultat, gjorda av män om också icke enbart av män. Men metoden att sätta hop och handskas med dem och pröva dem mot livet, syntes vara kvinnlig, eller utmärkande för kvinnligheten i det studium där den nu är.

Ett var det som räddade diskussionerna, så att de med undantag för någon enstaka gång icke blevo allmänna, obestämda eller alltför blonda. Det var att de diskuterades alla kommo från sina gärningar; det levande livet. Som forskare, som läkare, sjuksköterskor, jordbrukare, lärare, industriarbetskor, kontorister, administratörer, som studenter och lärjungar, som hustrur, mödrar, barnvårdare pröva de sin tro i sin dagliga gärning. Under sina besök på Medborgarskolan skapa de fram ett särskilt sätt att se och dra slutsatser, sen måste de pröva ut ett handling. Många som nu är i vår oro med för fortsättningskursen hade varit ute, stretat och ljudit till och kommit tillbaka. De hade erfarenheter att komma med. De visste vilka uppgifter som väntade dem, vilka svårigheter, vilken ensamhet. Detta var saltet, som hindrade diskussionen att bli lös och optimismen att bli fadd. Under kursens gång hade man kanske fått blicken vidgad för problemens storlek och svårigheter som aldrig förr, för livets tragik och dess faror likaväl som dess härligheter och möjligheter. Men

Lika säkert som att snödroppar och violer stieka fram sina huvuden om våren — ett lika säkert, om också inte lika poetiskt värtecken är att Pratern i Wien befolkas. Härmed menas inte nöjefästets många åskådare och besökare; det är Wurstelpraterns örednare, som dyka upp och ta sina nattliga läger i besittning. Lika litet som vi veta, hur blommorna övervintrar och vad som driver dem fram i solljuset — lika ögenomträngligt är det dunkel, som hjälper praterfolkets vinterresidens — lika osvikeligt deras framträdande till liv och sol i det bleka vårsljuset ...

En vacker förmiddag sticker ett ny-mornat huvud upp ur karusellens sammetsalts — sammanrullat som en kyckling i ägget sover en ruggig individ oskuldens sömn i den självutvande bilen. Det finns även de som varit nog pietetslösa att i Panoptikons skräckkamare lyfta undan massörens offer ur deras kistor och reda sig sitt nattläger där.

Det skulle vara både taktiskt och dumt, om panoptikons ägare kom på den tanken att alarmera polisen. I nio fall av tio skulle en razzia utfalla utan något som helst resultat: den skulle vara utan risk för jaktskytt — men med så mycket större för jägarna. Wurstelpraterns byggare sammankallas av en sällsynt kamranda och en idealisk samhörhetskänsla. Och kvinnorna blänka blinnsnabbt och tröfsäkert i Pratern. Det tycks därför vara som en tyst överenskommelse att — så länge intet uppseendeväckande händer — lägger man hos innevärnarna i Pratern inte så stor vikt vid den annars i Wien obligatoriska mantalsboken — »Meldezeitung».

De få vixta frit ut trädgårdsmästarens sax. Deras levnadsstätt torde också kunna förlikas vid markens liljor, i det att de varken så, ej heller skörda, ej heller samla något i ladorna.

Annars är kanske just ej liljan den mest träffande liknelsen. De enklare blommorna passa bättre. Och vid en rättgågsförhandling för en tid sedan kom det fram att en skämtare bland dem givit var och en namn efter de spirande blommorna i Pratern ...

Hästbovörten — är namnet på en av Praterns mest framträdande figurer. Om han fått sitt namn därför, att han alltid är den förste på platsen eller om det blott är en simpel hänsyftan på att han i sin krafts drag varit hästskojare är inte så noga bekant. Hästbovörten — gemenligen kallad Hästboven — intar som sagt en betydande plats: han förestår Praterns hysesförmedling. Och ven den som försöker att knyta sig i ett hörn av någon tom Praterbiograf utan att hos Hästboven ha erlagt den erforderliga taxan och försäkrat sig papper på platsen. Varje stackars sakt, som halkar av vägen och sakom nykomling inträder i Praterns värld, tillrändes livligt att vända sig till Hästboven. Han är också den förste som sticker upp sin gula peruk om våren. Och jag mistänker honom starkt för att han även mot högare taxa försäkrat diskreta vinterlokus — också till sådana som med hänsyn till lagens långa armar önska bo oemärkta. Praterbovörtern äro naturligtvis allt efter råd och lägenhet. Karusellernas sammetssoffor äro för de uppre ten — träbänkarna i lokalen med »Kvinnan utan underkropp» äro betydligt billigare — men naturligtvis ej heller på samma sociala nivå som de föregående. Det berättas att en äro ådragit sig Hästbovens misshag, hänsändes till en av de förkylda trähästarna i en tredje klassens karusell, på vilken han

Dagens Nyheter
I varje bokhandel
Lindblads Förlag, Uppsala

mitt i allt detta växte ändå upp en trygghet, när man fann att vår lösen: *tro på människorna, lita till de skapande Krafterna, till samningens makt att lösa sig igenom*, att denna lösen kom fram ur alla diskussioner, vilka vitt skilda ämnen och inledare de än haft. Aldrig hände att två föredragshållare uppläste varann, men det hände att de sällsamt grepo in i och kompletterade varann. Och detta skedde icke efter föregående konferens ut med inre nödvändighet. Om en teori är riktig skall den hålla genom alla eld- och vattenprov.

Man kan icke tala om Medborgarskolan utan att tala om det trofaste, lyckliga, oromantiska kamratskap, som binder alla tillsammans, som knyter ihop människor från olika världar till vänskap och arbetsgemenskap. En ny karta över Sverige bildar sig med stjärna för de orter, där förbundsmedlemmar bo, och medan starka strålningar gå ut från dem till centrum vid Fogelstad och från centrum till dem, gå också många vägar mellan de olika platserna.

Glädjen att vara samman, förstärkt av trycket utifrån inspirerar inte bara till intellektuell anspänning utan till skoj, festliga arrangemang och festliga improvisationer. Det estetiska sinnet har många möjligheter att skapa med på Fogelstad, men anmärkningsvärt är ändå att stämningen aldrig sökes i sköna effekter. Stämningen är där och uttrycker sig självfallet i skönhet, i blommor, i sång, i tystnad, i ljus, i skymning i en lika naturligt rytms som själva andningens är.

Elin Wägner.

fick sova så gott han kunde tills dessa Hästbovens hjärta veknade. — Okvald besittning av platsen och prompt alarm vid eventuell razzia äro å andra sidan de garantier Hästboven bjuder.

Backspinn eller Krokusen är en gräskägg, krokig liten bubbe, men trots det ej ett förakt. Han är den äldste av alla — så att säga koloniens »Doyns». Dessutom vet ingen någonting om honom. Ingen känner hans förhistoria — men många påstår att han i sin ungdom varit en fin herre. Nu är han blivkare vid de restauranger, vilka utgåro främlingars och rika vännars utflykter i en annan värld. Med ett utseende, som kunde tjänat Jannings till förebild i hans ångrande-gubbe-roller öppnar han bildörrer för rikedom och lyx — och förtjänar några tiogroschenstycken — vid glada fester kanske några skilling ...

Men Krokusen har även en annan viktig näringgren. Han är ett sorts juridiskt biträde för Praterborna. Han smot ett ringa honorar med säkerhet säga hur mycket andra eller tredje resan betingar — och vad man bör andraga som förmländrande omständigheter vid eventuellt otur. Han kallas därför mestadels även för Hovrättsrådet.

Hagtornet är en färlig person — blommor ställigt men sticker skarp. Man kan riva sig blodig mot honom. Han är Praterns Don Juan — vild, rak och i besittning av en dumrättighet som ett par gånget kort honom fast — men ån nu mycket oftare räddad hans skinn. Vid den där sista knivskärningen t. ex. bländade han sig mitt i i hopen som sökte honom, trängde sig fram bredvid polisen, som just tog hans fingervårter på bordet — och under hela tiden höll han den blodiga kniven i handen. Han hade skurit sig själv också och om inte en av hans flickor smugit sig så tätt intill honom och hängt så fast vid hans arm, så hade säkert bylingarna fått se den stora blodfläcken på byxorna. Men det höll han henne räkning för sen! — Under hans skugga blommor nämligen en bel rad små sippor — såväl allmänna som sällsynta exemplar. Det kvinnliga elementet är ju annars i minoritet. I allmänhet ha de lättare att skaffa sig extorförjänst och nattligos. Ett par gamla mossor blomma svagt, som tandsticksföreläsare och spånter — de släsa om äran att vara mor till Hagtornet — men han brukar hålla ordning på dem. På det hela taget håller han styvt på ordning och disciplin. Han protegerar Hästboven och har trots allt respekt för Krokusen ...

Vitsippan kunde gå under benämningen anemone vulgaris — det är inget anmärkningsvärt i hennes yttre — hon har samma kännetecken som alla de andra sipporna som hära till samma familj: glädljeflicka. — Det enda är att hon har ett förfärligt. Hon sköt ner Pippi Schwars, när han stal hennes pengar och bedrog henne med en annan. Hon blev vid förtals. Men på Krokusens uppmaning skildrade hon vid rättgången så livligt sin olyckliga barndom — i rämstenen — utan far eller mor — att juryn frikände henne. Detta höjde såväl Vitsippans som Krokusens aktiva betydelse.

Men nyligen kom en annan sippa till Pratern — en f. d. cirkusartist som hette Resi Fischer. Hon var sökt för att ha stulit barn — lockat små flickor med sig och sålt dem till en gubbe i Hadersdorf, som ville ha något ungt och frikt för vita slahvanden. — Då nekade Hovrättsrådet sitt bistånd. Ja, det var så nära att han frångått sina principer, gjort gemensam sak med den av honom så föraktade rättvisan och blivit angivare. Men han visste bättre råd. Han gav Hästbovörten en vink och Hästboven spriddade platsen. Och som Praterallskapet är väl organiserat hade hon ingestans att ta vägen. På andra sidan om Pratern finns bara två möjligheter — »Grå Husets» eller Donau. Hon valde det förre — det var ju så lilla kallt i vintras — angav sig själv och fick flera år. Men Pratern måste hålla upp sin standard, menade Hovrättsrådet.

E. B. G.

FÖRSÄKRING
SKÄNKER
TRYGGHET

FOLKET
Livförsäkring

SAMARBETE
Brand-Olycksfall-Garanti-Bil-försäkring

Kooperationens Försäkrings-Anstalter
Kungsgatan 5 - Stockholm